Hollandsch Zuid-Afrika.

ADRES VOOR REDACTIE:
AMSTERDAM, DAMRAK 95 (TEN KANTORE DER NEDERLANDSCH ZUID-AFRIKAANSCHE VEREENIGING).
ADRES VOOR ADMINISTRATIE:
J. H. DE BUSSY, ROKIN 60, AMSTERDAM.

OFFICIËELE MEDEDEELINGEN

VAN HET BUREAU VAN DE NEDERLANDSCH ZUID-AFRIKAANSCHE VEREENIGING.

De Redactie van het Maandschrift *Hollandsch Zuid-Afrika* (zoowel wat het geïllustreerd gedeelte, als wat het bijvoegsel voor algemeen nieuws betreft) wordt bezorgd onder toezicht van het *Bureau* van de *Nederlandsch Zuid-Afrikaansche Vereeniging.*

HET DOEL DER NEDERLANDSCH ZUID-AFRIKAANSCHE VEREENIGING.

De *Nederlandsch Zuid-Afrikaansche Vereeniging* stelt zich ten doel (zie Art. 1 der *Statuten*):

Binnen de perken, door de internationale rechtsverhoudingen aangewezen, door alle wettige middelen al datgene te doen, wat strekken kan om:

1°. de banden met onze stamgenooten in Zuid-Afrika nauwer toe te halen en, in overleg met hen, aldaar hulpbronnen voor landbouw, nijverheid, handel en andere stoffelijke belangen te openen en te ontwikkelen of de opening en ontwikkeling daarvan te bevorderen;

2°. de publieke opinie zoo ten onzent als in het buitenland over de toestanden in Zuid-Afrika voor te lichten.

Elk streven om bij wijze van propaganda op de zedelijke of godsdienstige gesteldheid der bevolking dezerzijds invloed uit te oefenen, blijft daarbij uitgesloten.

LEDEN EN DONATEURS.

Leden der Vereeniging zijn zij, die met het hierboven (volgens Art 1 der *Statuten*) omschreven doel instemmen en eene jaarlijksche bijdrage betalen van tenminste *Drie Gulden.* Het boekjaar der Vereeniging loopt van 1 Januari tot 31 December (zie Art. 5 der *Statuten*).

Het staat aan de afdeelingen vrij, *begunstigers* aan te nemen, die eene geringere jaarlijksche bijdrage dan 3 gulden, doch ten minste 1 gulden betalen (zie Art. 5 der *Statuten*).

De algemeene vergadering heeft, op voordracht van het bestuur, de bevoegdheid *eereleden* te benoemen, die dezelfde rechten hebben als de leden (zie Art. 5 der *Statuten*).

Donateurs zijn zij, die minstens 100 gulden in eens in de kas der Vereeniging storten; ook deze hebben gelijke rechten als de leden (zie Art. 5 der *Statuten*).

Aan de *Leden* der *Nederlandsch Zuid-Afrikaansche Vereeniging* wordt, krachtens hun lidmaatschap en zonder vergoeding van eenigerlei aan de uitgave verbonden kosten, dit Maandschrift *Hollandsch Zuid-Afrika* (zoowel het Geïllustreerde als het Algemeene gedeelte) geregeld toegezonden.

NEDERLAND EN ZUID-AFRIKA.

In de laatste jaarvergadering der Ned. Zuid-Afr. Ver. werd door de afd. Den Haag de wensch uitgesproken, dat bij gelegenheid der feesten, die bij de opening van het eerste Unie-Parlement van Z. A. te Kaapstad zullen worden gehouden, de Nederlandsche vlag op waardige wijze zou vertegenwoordigd worden.

Het Hoofdbestuur der Vereeniging heeft zich onlangs met een petitie tot den Nederlandschen Minister van Buitenlandsche Zaken gewend, waarin het van het Haagsche voorstel zegt:

„Deze wensch, die het algemeen gevoelen der vergadering scheen uit te drukken, werd door het Hoofdbestuur in zijn jongstgehouden vergadering besproken en vond ook daarin grooten bijval. De vergadering was van oordeel, dat bij de heuglijke gebeurtenis, die in Zuid-Afrika op luisterrijke wijze staat gevierd te worden, een bewijs van belangstelling der zoo nauw verwante Nederlandsche natie niet mag ontbreken, en dat zulk een betooning van deelneming voor de toekomstige betrekkingen tusschen Nederland en Zuid-Afrika van belang zou zijn. Het Hoofdbestuur der N. Z. A. V. heeft ons daarom opgedragen, Uwe Exc. dezen wensch over te brengen en Haar eerbiedig te verzoeken, die in welwillende overweging te nemen."

De *Nieuwe Courant* van den Haag maakte het eerst gewag van dit adres en deed dit met groote instemming. Zij hoopte, dat onze Regeering, wanneer andere mogendheden te dier gelegenheid oorlogsschepen naar Tafelbaai zenden, niet zou achterblijven, hetzelfde te doen. Al onze groote bladen sloten zich hierbij, zonder uitzondering, en met nadruk aan.

EEN REDELIJKE BESCHOUWING.

Voor de eerste maal te Potchefstroom, was Zuid-Afrika's Gouverneur-Generaal, Lord Gladstone, de ontvanger van een aantal adressen, o. a. ook van de plaatselijke afdeeling van het A. N. V. Dit adres beantwoordend, zeide de hooge bezoeker, dat het Verbond niet was een politiek lichaam, en zich ook niet met de politiek wilde bemoeien. Toch viel men soms per ongeluk in de politiek. Hij moest daarvan melding maken, omdat in het adres de hoop uitgedrukt werd, dat hij zijn best zou doen voor de handhaving van de Hollandsche taal. Nu moest hij andermaal er op wijzen, dat hij zich niet kon inlaten met de politiek of het onderwijs. Maar hij kon zijn persoonlijke opinie uitspreken en dan moest hij al dadelijk zeggen, dat hij vast geloofde in de handhaving van nationale talen. Dit was een deugdzame trek van een volk. Hij had lang gewoond in een deel van Engeland, waar men nogal veel van de taalkwestie hoorde, namelijk in Wallis, en hij kon getuigen, dat het Britsche rijk geen loyaler onderdanen had dan de Walen. De Walen minden hun taal en hielden daaraan onverbiddelijk vast; hun nationale taal werd door hen op alle mogelijke wijze gehandhaafd. Hij geloofde, dat zij allen Engelsch konden spreken, maar zij spraken toch allen bij voorkeur de Waalsche taal. Het vastklemmen aan hun taal was een groote deugd van dat gedeelte van het Engelsche volk. De Engelschman had zijn taal lief, want die taal had groote en roemrijke tradities. Dit was ook het geval met den Schot. Wat de Engelschman, de Schot en de Waal voor hun talen gevoelden, dat gevoelden ook de andere volken voor hùn taal. Hij kende dat gevoel en daarom kon hij met hen sympathiseeren en deed dit ook. Het handhaven en eerbiedigen van elkanders talen en gevoelens was ook zeer noodig om de Unie van Zuid-Afrika, welke nu zoo gelukkig tot stand was gekomen, te doen slagen. Het gaf hem dus veel genoegen, dit adres van het Nederlandsch Verbond aan te nemen. Reeds was bekend gemaakt, dat hij en zijn echtgenoote bezig waren, de Hollandsche taal te leeren. Dit bericht was waar. Zij waren er mee aan het worstelen. Maar, hoewel de worsteling zwaar mocht wezen, geloofde hij, dat ze niet hopeloos zou worden. Het speet hem alleen, dat hij nog niet zoo ver gevorderd was, dat hij op de Hollandsche adressen in het Hollandsch kon antwoorden.

BRITSCHE EMIGRATIE NAAR ZUID-AFRIKA.

Wederom is een „Transvaal Handbook” verschenen van de „Emigration Information Office”, het kantoor, dat in 1886 gesticht is, met het doel, bruikbare en betrouwbare inlichtingen te verschaffen aan personen, die zich voorstellen, hun Britsche Home te verlaten om overzee hun geluk te beproeven. Bij het verschijnen eener vorige uitgaaf is er op gewezen, dat dit officiëele handboek de zaken in Zuid-Afrika al te rooskleurig voorstelde. In deze nieuwe uitgave is de toon veel minder optimistisch. Thans heet het: „Personen worden gewaarschuwd, dat zij niet naar Transvaal moeten gaan om werk te zoeken. Een groot aantal personen kan er thans geen werk vinden en groote ellende en gebrek heerschen er..... Er is niet veel vraag naar onderwijzeressen, vooral niet, wanneer zij ongecertificeerd zijn, gouvernantes, costuumnaaisters, verpleegsters, winkeljuffrouwen, huishoudsters, kameniers, enz..... Er is in het geheel geen plaats voor verpleegsters, die maar half geoefend zijn, en zelfs voor handige verpleegsters overtreft het aanbod de vraag”.

Tot zoover gaat het goed, ofschoon niet uit het oog moet worden verloren, dat *thans* het in imperialistischen zin geredigeerde „Handbook” gaarne, *nu Zuid-Afrika in nationalen zin, in plaats van volgens Milnersche methoden zal worden bestuurd*, de toestanden als minder gunstig voorstelt, ook om de nu volgende aanbevelingen te beter te doen „inslaan”. Want dan komen de inlichtingen, die de commissie heeft ontvangen van de bekende „Zuid-Afrika Colonisatie Vereeniging” — en deze zijn weer — om begrijpelijke redenen — al te rooskleurig. Men weet, dat het de bedoeling dezer vereeniging is, te zorgen, dat door geregelden aanvoer van Engelsche vrouwen de Britsche tradities in Zuid-Afrika geen gevaar loopen. Deze vereeniging dan zegt: dat er goede en toenemende vraag is naar vrouwelijke bedienden, vooral die goed kunnen koken of als dienstboden kunnen werkzaam zijn. Zij is bereid, toekomstige kolonisten van deze soort te helpen met de reiskosten en het zoeken naar een betrekking.

Het Handboek zegt, dat rechtsgeleerden, procureurs, dokters, landmeters, tandartsen, apothekers, onderwijzers enz. wel moeten weten, dat de mededinging in Transvaal en vooral in Johannesburg zeker even groot is als in de overige wereld en dat het levensonderhoud er zoo duur is, dat men meestal niet kan wachten, tot men werk vindt. Voor klerken, winkelbedienden en menschen van dit slag is er geen plaats.

Het leven van onderwijzers op de buitenscholen wordt als niet gemakkelijk afgeschilderd. Van het onderwijs in het Hollandsch wordt alleen gezegd: „Aangezien bijna iedereen Afrikaner is, moet men voor den omgang en het onderwijs de Taal (het plaatselijke Hollandsch) kunnen spreken, dat gemakkelijk te leeren is.”

En zulk een zwakke kennis van het Hollandsch acht men voldoende om de kinderen door middel van die taal te onderwijzen niet alleen; maar ook om hen die taal goed te leeren schrijven? Zulke onderwijskrachten zijn het, die van de Afrikaansche kinderen de verminkten voor heel het leven maken.

Het huidige handboek is wel veel beter dan het vorige; ook hierin, dat het eigenlijk, al is 't nog maar heel zwak, zegt *wat is*, n.l. dat voor Engelsche dames en Engelsche heeren, die niet meer dan hun eigen taal kennen, of in een nog nieuw land als Transvaal willen leven als waren zij in Londen, ook Zuid-Afrika geen el Dorado is. Toch is het zeker nog niet in alle opzichten volkomen betrouwenswaard, wat het toch wil en moet wezen. Nederlanders kunnen er niettemin dezen troost uit putten: hoe meer Zuid-Afrika voor Engelschen als emigratieterrein verloren gaat, groeit de kans voor den Nederlander, die daar met hard werken, energie en aanpassingsvermogen een werkzaam bestaan wil vinden.

ZUID-AFRIKAANSCHE VOORLICHTING VAN EUROPA.

Men schrijft ons:

Wanneer de Engelschen in Europa van Zuid-Afrika en Zuid-Afrikaansche staatkunde vaak maar weinig begrijpen, dan moet dit niet altijd aan gebrek aan helder inzicht in Zuid-Afrikaansche zaken geweten worden; meer aan de voorlichting, die zij door middel van pers-agentschappen en Zuid-Afrikaansche berichtgevers ontvangen. Daar hebben wij nu b.v. de rede, die Gen. Botha in de „Wanderers” (een groote vergaderzaal te Johannesburg) gehouden heeft. De Johannesburgsche correspondent van de *Daily Mail* is een en al opgewondenheid over die rede. Hij kabelt: „Al zijn de oppositiebladen druk bezig, de rede van Generaal Botha uit mekaar te halen, de toespraak van den Premier heeft een zeer gunstigen indruk gemaakt op het publiek. Het was een persoonlijke overwinning. Enkele jaren geleden zou men 't onmogelijk hebben gedacht, dat de voorman der Hollandsche Afrikaners een groote bijeenkomst in de Wandererszaal in het Engelsch zou hebben toegegesproken en dadelijk geestdriftig en hartelijk zou zijn ontvangen. Het bewijst, dat rassenverdeeldheid amper dood is onder de massa, en geen week langer zou leven, wanneer zij niet voor politieke doeleinden werd opgekweekt.”

De correspondent te Durban van hetzelfde blad kabelt, dat men de rede van Generaal Botha daar beschouwt als een prachtige imperiale uiting. „Zijn verzekeringen omtrent gelijkheid op onderwijsgebied zijn met geestdriftige instemming ontvangen. Men heeft vertrouwen in Gen. Botha's beloften.”

De Johannesburgsche correspondent van de *Daily Chronicle*, het bekende liberale blad, is minder geestdriftig. Hij legt allen nadruk op de uitroepen der vergadering, die Gen. Botha's rede zouden onderbroken hebben. Hij eindigt zijn kabelgram: „Over 't algemeen was de vergadering pro-Botha, maar tegen de nieuwe mijnwet en de onderwijs-politiek van Hertzog.”

Ik heb al meer opgemerkt, dat de *Daily Chronicle* en enkele andere liberale bladen in Engeland tegenwoordig te Johannesburg een berichtgever hebben, die 't meer noodig oordeelt, de meening der Transvaalsche oppositiemannen te verkondigen dan die der overgroote meerderheid der Engelsche en Hollandsche Afrikaners.

De *Times*-man te Johannesburg geeft weer een heel andere lezing. Bij hem heelemaal geen sprake van vertrouwen en nog minder van geestdrift. Hij begint zijn kabelgram: „De laatste hoop, dat de onderwijs-moeilijkheid zou verdwijnen uit de partijpolitiek, is vervlogen na Gen. Botha's rede van gisterenavond.... De geestdrift, waarmee Gen. Botha's politieke beginselverklaring werd begroet, verdween heel snel, toen hij voortging met de mogelijkheid aan te toonen, om zijn staatkunde in praktijk te brengen, en de heer Malan, de minister van onderwijs, kon slechts met moeite gehoor krijgen. Groote sommen gelds zijn hier en elders reeds bijeengebracht om private scholen in den Vrijstaat volgens het Transvaalsche onderwijs-stelsel op te richten. De beweging ontvangt zelfs steun van menschen, die gewoonlijk met de Regeering samengingen en zij zal met kracht worden doorgezet, nu het duidelijk is, dat van Gen. Botha geen afdoende hulp is te verwachten.”

Tot zoover de *Times*-man. Wanneer men deze drie voorbeelden ziet van de wijze, waarop het uitsluitend Engelsch lezend publiek hier wordt ingelicht, begrijpt men dan, dat hier Zuid-Afrika nog altijd 't duistere werelddeel is voor vele Britten? En wanneer men meer bladen leest en ook de hoofdartikelen over deze Zuid-Afrikaansche kwestie volgt, dan raakt men heelemaal „deur mekaar”. Hier ligt de waarheid zelfs niet in 't midden, zooals 't spreekwoord ons troost.

PERSONALIA.

Gehuwd te Pretoria op den 29sten Juni j.l.: de heer J. C. Buwalda met mej. G. J. v d. Reyden.

Op 13 Juni j.l. zijn te Pretoria de heer W. v. Wijk de Vries en mej. A. Last in den echt verbonden.

De heer J. M. Pons en mevr. Pons zijn weer te Potchefstroom teruggekeerd van hun uitstapje naar Holland, alwaar de heer Pons 6 maanden en mevr. Pons ongeveer een jaar vertoefd heeft. Zij hebben het uitstapje ten volste genoten.

Den 6en Juli had te Potchefstroom de huwelijks-voltrekking plaats tusschen den heer H. M. C. de Stoppelaar, van Middelburg (Kaap) en mej. Stephanie Ainslie, tweede dochter van den heer en mevr. J. Ainslie, van Potchefstroom.

Den 6den Juli l.l. werd in de Gereformeerde Kerk te Potchefstroom, het huwelijk voltrokken tusschen den heer Jannie van der Walt, onderwijzer te Steynsburg, Kaap-provincie, en Mej. M. Cachet, dochter van Prof. Jan Lion Cachet, Hoogleeraar aan de Theologische Kweekschool.

De heer Bertie Gunning, zoon van Dr. J. W. B. Gunning, den directeur van het Staatsmuseum en den dierentuin te Pretoria, zal, op 6 Aug. a.s., van Southampton naar Zuid-Afrika vertrekken. De heer B. Gunning, die in Nederland en Zwitserland zijn opvoeding en opleiding genoten heeft en onlangs met lof het examen der Utrechtsche Muziekschool heeft afgelegd, zal zich als musicus te Pretoria vestigen.

Dr. Herman Coster.

Ten kantore van den heer H. C. Jorissen te Pretoria vond op 13 Juni j.l. een bijeenkomst plaats, waaraan deel namen Gen. Smuts, Dr. Esser, Adv. L. Jacobsz, Dr. Engelenburg en de heeren E. Rooth en V. de Witt Hamer. Besloten werd, in overeenstemming met belangstellenden in Nederland, een bronzen statuette van wijlen Dr. Herman Coster te laten maken, ter plaatsing in het aanstaande Historisch Museum te Pretoria.

De heer Brown, de afgetreden Postmeester-Generaal van Transvaal, krijgt een pensioen van ruim £ 1,000 per jaar en daarboven nog een jaar salaris (£ 1,800) en salaris voor een verloftijd van 6 maanden (£ 900), te zamen dus £ 2,700 als vrije gift in contant. Het pensioen wordt berekend op 36 jaar dienst; dat is: zijn dienst in Engeland en elders vóór hij in Transvaal kwam, meegerekend. De Afrikaners hebben deze aderlating nog aan Milner te danken, die uitstekend voor zijn protégés heeft gezorgd.

Lobengula Jr., de erfgenaam van Lobengula, eertijds Koning der Matabelen, dien Rhodes uit zijn land had gejaagd, is te Bathurst K.K., waarheen hij werd verbannen met een pensioen van Rhodes van £ 150 's jaars, overleden. Deze Matabele-kafferprins ontving te Zonnebloem, nabij de Kaap, een zoogenaamde opvoeding. Een modern beschaafd leven van whiskies en soda's kostte den jongen kaffer zijn leven. Zijn verbanning uit zijn land door de Chartered Maatschappij, zegt een Grahamstadsch nieuwsblad, had hem roekeloos en onverschillig gemaakt.

De heer Loveday, de Transvaalsche politicus, die, volgens een kabelbericht, onlangs is overleden, had zich korten tijd daarvoor bij de Zuid-Afrikaansche Nationale Partij aangesloten. Den dag, nadat Generaal Botha zijn toespraak te Pretoria had gehouden en zijn manifest in het licht had gegeven, zond de heer R. Kelsey Loveday een brief aan den secretaris van het hoofd-comité van de Partij, waarin hij zegt, kennis te hebben genomen van 't manifest van Generaal Botha, een manifest, dat een niet te weerstaan beroep doet op ieder volgeling van gematigde beginselen, om den Generaal te steunen in zijn edel werk van vereeniging der verschillende rassen in Zuid-Afrika tot één Zuid-Afrikaansche Natie. De heer Loveday „sluit zich met groot genoegen bij die partij aan” en verzoekt vriendelijk, zijn naam op de ledenlijst te plaatsen.

Zaterdag 6 Augustus j.l. zijn met de Union Castle stoomboot „Gaika” van Southampton naar Zuid-Afrika vertrokken de heeren A. S. Mansvelt, de derde zoon van Dr. N. Mansvelt, Secr. der N. Z. A. Ver., en J. van Geer, zoon van Dr. A. W. van Geer, rector van het Gymnasium te Groningen. Beide jongelui zijn oud-studenten van de Rijks-landbouwschool te Wageningen, die zich, sedert het verlaten dier school, eerst praktisch nog bekwaamd hebben, de eerstgenoemde in de schapenteelt op Tessel en te Rambouillet, de laatstgenoemde in de boomkweekerij en tabaksteelt, zoowel in Nederland als in Engeland. Beiden stellen zich voor, zich in het Transvaalsche district Piet-Retief als landbouwers te vestigen. Reeds zijn daar voor hen gronden aangekocht. Hun wachte een voorspoedig bestaan!

Door diverse afdeelingen van de Transvaalsche politieke organisatie (Het Volk, reeds Z. A. Nationale Partij genoemd) zijn de navolgende heeren candidaat gesteld voor den Zuid-Afrikaanschen Volksraad, t. w. voor het kiesdistrict Pretoria Oost: Gen. Louis Botha, Pretoria West: Gen. Jan C. Smuts, Pretoria Zuid: Gen. C. F. Beyers, Pretoria Noord: Sir Thomas W. Cullinan, Georgetown (Witwatersrand:) H. C. Hull, Heidelberg: A. Stockenstorm, Potchefstroom: J. A. Neser, Losberg: F. J. Dreyer, Rustenburg: Piet Grobler, Wolmaransstad: H. de Waal, Ermelo: Gen. Tobias Smuts, Marico: Genl. L. A. S. Lemmer, Lichtenburg: H. C. W. Vermaas, Zoutpansberg: H. Mentz, Standerton: H. Albertz, Waterberg: Granville Nicholson, Wakkerstroom: Josua Joubert — Voor den Provincialen Raad zijn o. m. candidaat gesteld: voor Lijdenburg: S. W. Burger, Heidelberg: W. Bezuidenhout, Potchefstroom: B. D. Pienaar, Losberg: C. van Veyeren, Rustenburg: B. I. J. van Heerden, Wolmaransstad: Tollie de Beer, Ermelo: H. S. Grobler, Marico: W. N. Glaeser, Lichtenburg: G. J. IJssel, Pretoria Noord: F. T. Nicholson, Pretoria Zuid: N. Pretorius, Standerton: D. Breytenbach, Waterberg: F. Boshoff, Wakkerstroom: Alfred G. Robertson, Zoutpansberg: T. J. Kleinenberg.

Verengelsching van Z.-A. De Z.-A. Colonisatie Vereeniging gaat onvermoeid voort met haar pogingen om Zuid-Afrika te overstroomen met Britsche vrouwen, die daar dan, volgens het getuigenis der hoofden dezer vereeniging, zullen zorgen, dat de Britsche tradities ook bij nieuwe geslachten in eere zullen blijven. De volgende advertentie komt thans in de groote Londensche bladen geregeld voor: „South Africa. Women Teachers for Schools of all grades. Government and private; also Governesses and Nursery Governesses for families should apply to the Education Committee, South African Colonisation Society, who send Teachers to all parts of South Africa. — Address the Education Secretary, S. A. C. S., 47 Victoriastreet, Londen S. W. Inclusive fees, 1s. Registration; 4s. on engagement”. *Tegen zulke, het bestaande belagende invloeden past inspanning van krachten tot behoud van het bestaande: het Hollandsch-Afrikaansche karakter van Zuid-Afrika. Nederlanders behooren hier te steunen, ook, en niet het minst, in het belang van Nederland.*

HANDEL EN NIJVERHEID.

Struisvogels.

Op de Potchefstroomsche Model-boerderij zijn een aantal zeer kostbare struisvogels aangekomen, aangekocht door den heer Thomson in de Kaap-provincie, voor de Transvaalsche Regeering. Het doel is, eene degelijke proef met de vogels hier te nemen. Het schijnt of de reeds gekochte dieren uitstekend beantwoorden.

Zuid-Afrika's handels-balans.

Het vijfde maandelijksche blauwboek, te Kaapstad door het Douane-kantoor uitgegeven en handelend over de maand Mei, is door het Z. A. Bureau voor Handelsstatistiek gepubliceerd. Wegens de verwezenlijking van de Unie—dit wordt in een voorwoord vermeld— is de tabel over den interkolonialen handel niet langer noodig en zelfs niet meer mogelijk. Wat dit blauwboek van de vorige onderscheidt, is de introductie voor de eerste maal van Unie-opgaven. Er zijn aparte opgaven voor Zuidelijk en Westelijk Rhodesia en voor Britsch Zuid-Afrika als een geheel. De vergelijkende uitvoer-cijfers voor Britsch Zuid-Afrika zijn:

	1909.	1910.
over de maand Mei	£ 3,873,300	£ 4,339,600
over de 5 maanden Jan.-Mei . .	„ 19,441,700	„ 22,106,100

De *invoer*-cijfers zijn:

over de maand Mei	£ 2,276,900	£ 3,524,600
over de 5 maanden Jan.-Mei . .	„ 12.292,500	„ 16,300,200

De uitvoer van diamant vermeerderde ten opzichte van het 5 maanden-tijdperk van £ 1,856,300 in 1909, tot £ 4,021,000; wol van £ 1,806,100 tot £ 1,954,300; angorahaar (mohair) van £ 186,700 tot £ 213,900 terwijl die van mielies (maïs) £ 326,482 bedroeg. De voornaamste vermeerderingen in den invoer vindt men ten opzichte van wollen goederen, hout, machinerie, vooral voor electrische en mijn-doeleinden, en in mindere mate voor landbouwdoeleinden. De invoer van eet- en drinkwaren neemt zeer langzaam af. De invoer van whisky en andere spiritualiën is aanmerkelijk vermeerderd. De invoer van bevroren vleesch is ook nog niet gestopt, schoon hij gedurende de eerste 5 maanden van 1910 maar een derde van dien van de eerste 5 maanden van 1909 bedroeg, namelijk £ 8,900. Er werd echter veel minder boter ingevoerd dan in 1909.

De Duitsche Koloniale Staatkunde.

De nu onlangs afgetreden Duitsche Minister van Koloniën, de heer Dernburg, is degene geweest, die de handels- en geldwereld van Duitschland belang wist in te boezemen voor het Germaansche koloniale bezit. Het was een ongehoord feit in het Germanenrijk, dat de regeerders samenwerking zochten met groote kooplieden en bankiers. Toen nu Minister Dernburg zijn ontslag nam, meende de buitenwereld algemeen, dat het nu ook met dien koopmansgeest op het ministerie voor koloniën te Berlijn uit zou zijn. Maar het blijkt, dat die geest zoo goed gewerkt heeft, dat minister Von Lindequist hem wenscht te behouden. Hij heeft de Kamers van Koophandel te Berlijn, Hamburg, Keulen, Chemnitz, Neurenberg, Bremen en Mannheim uitgenoodigd, afgevaardigden te benoemen — Berlijn en Hamburg elk twee en de andere steden elk een — die een blijvende industriëele commissie van het koloniaal bestuur zullen vormen. Minister Von Lindequist heeft gezegd, dat hij de samenwerking zocht van menschen met praktische handelservaring voor de oplossing der vele vraagstukken van handel en nijverheid. Hiertoe behooren de verbetering der verkeersmiddelen, de regeling der geldelijke aangelegenheden, het voordeel trekken uit den naturellen-arbeid. Bovendien moet de verbouw van wol, katoen en andere landbouwvoortbrengselen voor de Duitsche nijverheid worden verbeterd.

De Londensche *Times* vindt dit een belangrijken maatregel van het pas begonnen koloniaal bestuur van Minister Von Lindequist en de *Globe* beveelt dit denkbeeld aan het Engelsche koloniale ministerie aan; hoewel samenwerking van dezen aard niet overeenkomstig het Engelsche regeeringsstelsel is, zegt dit blad.

Uit deze persmeeningen blijkt, dat Engelsche Imperialistische bladen reeds beginnen in te zien, dat ook de Engelsche koloniale staatkunde voor verbetering vatbaar is, wat diezelfde bladen vroeger wel in Jingoïstische verblindheid plachten te ontkennen. Doch ook de Hollandsche Regeering zou hier misschien een navolgingswaardig voorbeeld kunnen vinden. Ons handelsverkeer met Zuid-Afrika is nog lang niet wat het zou kunnen zijn. Samenwerking tusschen belanghebbenden en de Regeering zou middelen ter verbetering kunnen doen vinden en wellicht de organisatie, die ze zou kunnen in toepassing brengen.

De Diamanten van Duitsch Z.-W. Afrika.

In het verslag van den Consul-Generaal der Vereenigde Staten van Noord-Amerika te Antwerpen, onlangs verschenen, komen eenige zeer belangrijke gegevens voor over de diamanten van Duitsch Zuid-West-Afrika. De Duitschers, zegt deze Consul, zijn vast besloten, een eigen diamant-nijverheid te stichten; van het zoeken van den ruwen steen af tot het afleveren van den gepolijsten diamant toe. De nijverheid is nu in handen van Krijn, Coetermans en Walk, een Duitsch syndicaat met diamantslijperijen te Antwerpen en New-York. De regeering heeft dit syndicaat het monopolie van de diamantvelden gegeven tegen een belasting van 80 percent der winsten. Het verslag zegt, dat de diamanten van Duitsch Z.-W. Afrika in 't algemeen 1 tot 3 karaat wegen; hoewel er ook enkele grootere steenen van 5 tot 17 karaat gevonden worden en steenen van één karaat niet zeldzaam zijn. De opbrengst is nu ongeveer 60.000 karaat per maand. De hoedanigheid der steenen is zoo verbeterd, dat de gemiddelde prijs thans het dubbele bedraagt van dien van negen maanden geleden. Men zegt, dat de steenen van het zuiverste water zijn, maar niet zoo hard als de diamanten uit Britsch Zuid-Afrika. De productiekosten zijn lager dan die in Britsch Zuid-Afrika, omdat de diamanten in het Duitsche gebied in het zand en in den bovengrond gevonden worden. Het graven van diepe schachten is dus niet noodig. De kosten bedragen van 2 tot 8 sh. per karaat, welke kosten in Kimberley van 16 tot 20 sh. beloopen. De Amerikaansche Consul meent, dat de Duitschers het meesterschap der markt, wat de kleinere diamanten betreft, den Engelschen zullen kunnen ontnemen; hoewel de Engelschen zullen trachten, ook dien invloed te behouden door, bij den verkoop van partijen, de kleinere steenen onder de grootere te mengen, en aangezien Londen de voornaamste diamantmarkt is voor steenen van meer dan een half karaat, is het best mogelijk, dat die politiek gelukt. Meer dan de helft der diamantopbrengst van de geheele wereld gaat naar New-York, ten deele als ruwe diamant, maar voor het grootste deel als bewerkte edelsteenen. Verleden jaar werd er bijna acht millioen pond sterling aan inkomende rechten voor diamanten in Amerika betaald. Slechts een of twee „shipments" van ruwe diamant uit Duitsch Zuid-West-Afrika zijn tot dusver naar de Vereenigde Staten van Amerika verzonden; maar groote partijen kleinere steenen, in Europa geslepen, zijn door Amerikaansche juweliers opgekocht. De Amerikaansche Consul zegt ten slotte, dat de diamant-uitvoer van het Duitsche syndicaat in Europa groote belangstelling wekt. Onlangs had een vakblad een spotprent, waarop John Bull en de Duitsche Keizer aan het kaartspelen waren. Er onder stond: „Diamonds are trumps."

TAAL- EN STAMVERWANTE BELANGEN.

De Hollandsche taal erkend.

De Johannesburgsche stadsraad nam op 29 Juni een resolutie aan tot benoeming van een bevoegd persoon als tolk voor den raad in het Hollandsch en Engelsch.

Taalrechten. De heer N. F. de Waal, de Kaapsche Administrateur, heeft last gegeven, dat alle brieven, aan zijn departement in 't Hollandsch gericht, in die taal moeten beantwoord worden.

Geschiedkundige gegevens in Zuid-Afrika.

De commissie, die belast is met het ordenen, beschrijven en vervolledigen van het Kaapsche archief, heeft een belangrijke verzameling landkaarten aangekocht, eenmaal het eigendom van generaal Baird. De landkaarten, die meer dan een eeuw oud zijn, hebben betrekking op het Kaapsche schiereiland. Er is ook een kaart op groote schaal bij, die de stellingen der Britsche troepen gedurende den slag te Blauwberg op 8 Januari 1806 aangeeft.

Donker Johannesburg.

Wij ontvingen ter aankondiging van de Het Westen-Drukkerij te Potchefstroom (Tr.) een nieuwe uitgave: *Donker Johannesburg*, een bundel schetsen van onzen, door zijn boek *Eenvoudige Mense* reeds zoo gunstig bekenden oud-landgenoot J. Lub. In een volgende uitgave maken wij onze lezers nader met dit werkje bekend. Bij dezelfde firma is verschenen: *Oorlogs- en andere Gedichten* door (oud-President) F. W. Reitz, als No. 3 van De Unie Lees- en Studie-bibliotheek. Ook de kennismaking hiermee uitgesteld tot de volgende week.

Opblazen.

Met aanhalingen uit oude Hollandsche geschriften bewijst *Neerlandia*, dat opblazen, in de lucht doen springen, niet is een door de Afrikaners woordelijk vertaalde Engelsche uitdrukking, zooals velen meenen, maar een echt-Hollandsch woord. De redactie zegt, dat 't geen twijfel lijdt, of opblazen is aan de Hollandsche nederzetters aan de Kaap bekend geweest. Was het vergeten in den laatsten oorlog, of is het opnieuw gevormd volgens de wet, die het vroeger in aanschijn riep? Wie zal dat zeggen? In elk geval, het is een goed Hollandsch woord èn een mooi bovendien, dat verdiende te worden uitgevonden als het niet bestond. In het Afrikaansch komen tal van goed Hollandsche woorden voor, die evenwel in het Hoog-Hollandsch in onbruik zijn geraakt, doch misschien in menig dialect nog leven. Zoo vonden wij in den laatsten bundel gedichten van den Vlaming René de Clercq (*Toortsen*, blz. 91) het woord mikken in de Afrikaansche beteekenis (mik = gevorkte tak), in den regel: „recht de stam en hecht de mikken.

Hollandschsprekenden ter Wereld-Zendings-Conferentie.

In den loop van Juni is te Edinburg de Wereldzendingssamenkomst gehouden. Bij die gelegenheid hebben de Amerikanen van Hollandschen stam alle Hollandsch-sprekende bezoekers dezer conferentie op een feestelijke bijeenkomst vereenigd. De bijzondere berichtgever B. C. van *de Nederlander*, te Den Haag, vertelt daarvan:

„Hartelijke woorden werden er over en weer gesproken, hoewel het voor een deel in het Engelsch moest zijn. Toch werd, op voorstel van dr. Zwever, een psalmvers in het Hollandsch uit volle borst aangeheven. Het zendingswerk onzer O. I. Compagnie, thans door Amerikanen hervat, o. a. op Formosa, werd herdacht. Wij werden er aan herinnerd, dat wij niet slechts een Grooter maar ook een Oud-Nederland hebben. En een der bewoners van Michigan, met een oranje-zakdoek in zijn vest gestoken, besloot de toespraken met het roepen van „Oranje boven" en „Eendracht maakt macht". Van Hollandsche zijde spraken dr. Renkema en prof. Muller, mede namens de Nederlanders in de Transvaal, die o. a. door dr. Murray (niet met dr. Andrew Murray te verwarren) werden vertegenwoordigd en door een zendeling, die reeds 48 jaren in het werk was.

31e Taal- en Letterkundig Congres.

Op de uitnoodiging van de regelingscommissie om deel te nemen aan het 31e Taal- en Letterkundig Congres, dit jaar in Maastricht te houden, heeft dr. Roché Pohl, volgens *Neerlandia*, het volgende geantwoord:

House of Assembly, Cape Town, 25-5-1910,
Cape of Good Hope.

Die WelEdelGestr. Heer Secretaris van die Taal- en Letterkundig Congres, Maastricht.

Seer geagte Heer, — Ek moet u hartelik dank ver uw vriendelike uitnodiging naar die Congres van deze jaar. Niks sou mij meer plesier verskaf dan om weer onder mij taalbroers in Noord-Europa te verkeer, maar ik vrees, 'n heftige elektie o'er 'n paar maande sal dit ver mij onmogelik maak. Ek wens u allen veel sukses en geluk. Ons handje-vol probeer om onze regte hier te verdedig en wat biesonder aanmoedigend is, is die feit dat jong Suid-Afrika wakker word en begin in te zien wat taal vir 'n volk beteeken. Na hartelike broederlike groete

Steeds Uw taalbroer
J. C. Roché Pohl.

P.S. Ek skryf in onze Afrikaanse vorm.

Boeken-Commissie A. N. V.

De secretaris der Boeken-Commissie — deze belangrijke tak van werkzaamheden van het Algemeen Nederlandsch Verbond — meldt wederom 't een en ander over den arbeid dier Commissie. Over Zuid-Afrika schrijft Dr. van Everdingen:

„Met groote voldoening vermelden we, dat onze bemoeiingen inzake een op te richten huishoudschool in den Oranje-Vrijstaat uitnemend gevolg beloven. Geheel naar de aanwijzingen van de prospecti der Hollandsche scholen, die wij van Mej. V. A. Wolff, directrice der Openbare Werk- en Leerschool te Amsterdam, mochten ontvangen, heeft mevr. A. H. van Gent, te Bethlehem, een schema ontworpen, dat de goedkeuring van Minister Hertzog wegdroeg, die een aanzienlijke som in 't vooruitzicht stelde voor de stichting der Vrijstaatsche Huishoudschool voor arme meisjes. Voor mevr. van Gent, die lid was van de Regeeringscommissie tot regeling van 't Industriëel onderwijs voor meisjes in den Vrijstaat en de ijverige Secretaresse is van de Vrijstaatsche Vrouwenvereeniging, een groote voldoening — die wij onze talentvolle landgenoote van harte gunnen.

In de Dr. van E. — A. N. V.-Boekerij te Bloemfontein werden noode een aantal voorname werken uit onze letterkunde gemist. Op verzoek verzochten wij nogmaals eenige uitgevers om aanvulling en wij ontvingen bijna 200 deelen van belangrijke werken, die de boekerij zeer zeker tot sieraad zullen strekken. Waarschijnlijk zullen wij binnenkort het doen drukken van den catalogus der Boekerij hier te lande op ons nemen. Er zijn nu ruim 1300 boeken bijeen.

De heer Hovy, tot voor korten tijd correspondent in Kaapland, is naar 't Oosten van Transvaal verhuisd en heeft goedgevonden, onze belangen aldaar te blijven behartigen. Wij ontvingen dezer dagen voor 't eerst in langen tijd weer bericht van hem uit Carolina (Transvaal), waar hij zich metterwoon gevestigd heeft.

KERK EN SCHOOL.

Een universiteit in Zuid-Afrika.

Te Groote Schuur, de vroegere woonplaats van Cecil Rhodes, waar thans de eerste minister der Zuid-Afrikaansche Unie zal wonen, wenscht de Regeering dezer Unie een algemeene Universiteit voor Zuid-Afrika op te richten. Cecil Rhodes heeft reeds voor twintig jaren plannen in dien geest gemaakt. Een bekend Zuid-Afrikaner heeft reeds 24 millioen gulden voor dit doel bestemd.

Studie-boeken.

Bij de „Het Westen"-Drukkerij te Potchefstroom zal verschijnen: *De Sint-Nicolaas-avond* en *Het Haantje van den Toren* van De Génestet, met inleiding en aanteekeningen, door J. Kamp. Verder: Inleiding en Aanteekeningen op den Vlaamschen Roman *Ernest Staes* van A. Bergmann, door J. Kamp. Deze drie letterkundige werken zijn opgegeven voor het Kaapsche Intermediair examen in 1911. De bewerking in deze uitgaven is er op gericht, de studie van den Intermediair student aanmerkelijk te vergemakkelijken. Deze uitgaven zullen deel uitmaken van de bij de uitgevers verschijnende *De Unie Lees- en Studie-Bibliotheek.*

Tweede Groot-Nederlandsch Studenten-Congres, te houden te Leiden 15—17 Sept. 1910.

Het Eerste Groot-Nederlandsche Studenten-Congres, in Januari te Antwerpen gehouden, vond Leiden bereid in September het Tweede Congres te ontvangen.

De voorbereiding van dat Congres berust bij het Dagelijksch Bestuur van het Alg. Ned. Stud. Verb., hetwelk bestaat uit de heeren Mr. A. M. Joekes, voorz.; H. C. Leemhorst, schrijver, en W. H. van Helsdingen, penningm., welk Dag. Best. daarin wordt bijgestaan door een Raad, samengesteld uit de heeren I. H. Rinkes, voorz.; M. J. van Benthem Jutting en G. Kalff Jr.

De toetreding als lid staat open voor alle studenten van Groot-Nederland, voor Nederlandsche studenten in het buitenland en voor de deelnemers van den zesden Vacantieleergang te Leiden.

Het Congres zal worden gehouden in de kleine gehoorzaal van het Academie-gebouw.

Donderdag 15 September: Ontvangst der Congres-leden in den „foyer" der Stadsgehoorzaal. Welkomstrede van Prof. Mr. W. v. d. Vlugt.

Vrijdag en Zaterdagmorgen d. a. v.: Vergaderingen, wetenschappelijke en huishoudelijke. Het Bestuur stelt zich voor, dat door een viertal mannen van naam redevoeringen zullen worden gehouden over de volgende onderwerpen:

I. De plaats, die Nederland inneemt in het internationalisme, in 't bijzonder de Vredesbeweging. Prof. Mr. C. van Vollenhoven deed de toezegging, hierover het woord te zullen voeren.

II. De betrekkingen tusschen Nederland en België.

III. De betrekkingen tusschen Nederland en Zuid-Afrika. (Spreker Dr. N. Mansvelt).

IV. De nieuwe Nederlandsche letteren. (Spreker: de heer G. H. Haspels).

Voorts wordt voorbereid een keurvoorstelling van een Nederlandsch tooneelstuk (waarschijnlijk zal de heer Royaards met zijn gezelschap „de Warenar" van Pieter Corneliszoon Hooft opvoeren); ten slotte een boottocht en een feestmaal.

Binnen korten tijd zal een programma verschijnen, waarin het bovenstaande nader wordt uitgewerkt.

Wie wordt nommer één?

In het *Tranvaalsche Kristelijk Schoolblad* van 't vorige jaar kwam een artikeltje voor over Hollandsch als medium, waaruit wij (dat is: de *Volkstem,* aan welk blad wij 't stuk weer ontleenen, in de *vereenvoudigde spelling,*) hier het volgende overnemen:

„Op de Eendracht Hogere School te Pretoria gaan kinderen van zeer verschillende afkomst, taal en vroegere opleiding. Er zijn kinderen van zuiver Boere-afkomst, van zuiver engelse, zuiver hollandse afkomst; kinderen van gemengd hollands-afrikaanse, hollands-engelse en afrikaans-engelse afkomst; duitse kinderen enz. Er zijn er die in huis hoog-Hollands, anderen die Afrikaans, weer anderen die Engels spreken; ook die in huis Duits spreken, of zelfs Joods. Wat hun vroegere opleiding betreft, zijn er sommigen, komende van scholen met hoofdzakelijk hollands, anderen van scholen met hoofdzakelijk engels medium. Enigen hadden vroeger engelse, enigen afrikaanse, enigen hollandse onderwijzers.

„Op de Hogere School Afdeling van de Eendracht School, waar voor eksamens wordt opgeleid, is, gelijk overal elders, Engels het medium van onderwijs, natuurlik op grond van de valse veronderstelling, dat dit beter helpt voor de eksamens.

„Volgens de gedachte van de mensen, hierboven bedoeld (de schrijver had gesproken van mensen die met het oog op de kaapse eksamens het Engels als medium voor alle vakken wensen gebruikt te zien), hebben dus die kinderen die al vroeg, misschien reeds in de Beneden Standaard, of St. I, met Engels als medium beginnen, de beste kansen. Wat zien wij evenwel? Bij het laatste halfjaarlijkse eksamen bleek het volgende (en ook bij vroegere eksamens waren de uitkomsten van dezelfde aard):

„In St. VI (Hoge School St. A) is no. 1 een meisje van hollandse afkomst, huistaal hoog-Hollands; vroegere opleiding tot in St. V door medium Hollands.

„In St. VII (Hoge School St. B) is no. 1 een meisje van Hollandse afkomst uit Machadodorp, huistaal hoog-Hollands; vroegere opleiding gedurende 3 jaren in Holland, dus totaal zonder Engels.

„In St. C (die werkt voor het „School Higher" en „School Leaving") is no. 1 een jongen van afrikaanse afkomst, huistaal Afrikaans; vroegere opleiding door medium Hollands.

„In de Matrikulatie-klasse is no. 1 een jongen van hollandse ouders, huistaal hoog-Hollands; vroegere opleiding gedurende zes jaar in Arnhem (Holland), daarna op de Eendracht School.

„Is dit nu geen duidelik bewijs, dat een kind groter nut van zijn onderwijs trekt, wanneer hij tamelik lang door middel van zijn eigen taal onderwezen wordt? Want deze kinderen zijn niet alleen de besten in de meeste andere dan juist taalvakken, maar ze zijn ook volstrekt niet achter (om er nu het minste van te zeggen) in Engels.

„Nog een feit. In klassen A en B (St. VI en VII) zijn de sijfers (merken) voor rekenen hooger dan in de hogere Standaarden. In St. VII waren er vier met vol merk (100 persent) en velen met over de 90 persent; en toch was het opgegeven werk lang niet gemakkelik. Verklaring? De onderwijzer, in deze twee Standaarden met het Rekenwerk belast, verklaart de sommen niet alleen in het Engels, maar ook in het Hollands; wat in de hogere Standaarden niet gedaan wordt.

„Wij komen tot de gevolgtrekking, dat het gebruik, als medium, van een taal die de leerlingen zelf nog bezig zijn te leren, het grootste nadeel voor het onderwijs meebrengt; dat onze knapste mannen en vrouwen in de toekomst zullen wezen:

„1. die van engelse afkomst welke hun onderwijs door medium Engels genoten hebben;

„2. die van hollandse en afrikaanse afkomst, welke lang door medium Hollands onderwezen zijn.

„En verder dat die afrikaanse kinderen, die gedwongen zijn te vroeg een vreemde taal als medium van onderwijs te gebruiken, in de toekomst bij de eerste twee hier genoemde klassen zullen moeten achterstaan."

De Engelsche Oppositie-scholen.

Het Hoofdbestuur van de Onderwijzers-vereeniging in den Oranje-Vrijstaat, kennis genomen hebbende van het feit, dat reeds in verschillende dorpen in deze provincie der Z.-A. Unie de eerste stappen zijn genomen om te komen tot de oprichting van zoogenaamde „Oppositie-scholen" (d. w. z. Vrije Engelsche scholen), verklaart in een circulaire:

„overwegende, dat de tegenwoordige onderwijswet in den Vrijstaat het Hollandsch en het Engelsch in de school, als talen en als media van onderwijs, op volkomen gelijken voet heeft geplaatst, terwijl onder de vorige onderwijsregeling slechts het Engelsch verplichte taal en het medium was voor alle kinderen;

„overwegende, dat deze wet tot betere resultaten zal leiden dan de vorige, waarbij de groote meerderheid der leerlingen hun kennis moesten verkrijgen door een vreemde taal;

„overwegende, dat de huidige wet 't praktische doel beoogt om in dit tweetalige land alle aanstaande burgers met de beide landstalen voldoende bekend te maken;

„overwegende, dat door deze wet het rechtsgevoel van beide rassen, door het toepassen van gelijk recht, het best bevredigd zal worden;

„overwegende, dat door zoodanige wet het middel is verkregen om het rassegevoel in dit land te doen verdwijnen;

„overwegende, dat een aanzienlijk deel der Engelsch-sprekende bevolking niet tegen de wet is gekant;

„betreurt het streven van een beperkt aantal tegenstanders van de onderwijswet om eigen scholen op te richten, waardoor onvermijdelijk nieuwe verwijdering en verdeeldheid zal ontstaan tusschen de volwassenen en de kinderen van het Zuid-Afrikaansche volk, dat in zijn groote meerderheid haakt naar verzoening en éénwording;

„redenen, waarom voornoemd Bestuur een ernstig beroep doet op de Afrikaansche bevolking in dezen Staat, om, hoe mooi men deze Oppositie-scholen en hun leerprogram ook moge voorstellen, hun kinderen in geen geval daarheen te zenden, in het belang onzer eenheid en nationale beginselen."

Tevens werd de volgende circulaire gericht aan „de Onderwijzers(essen) in Zuid-Afrika en van Overzee:" —

„Om dezelfde redenen doet het Hoofdbestuur van de O. V. S. Onderwijzers-vereeniging een zeer ernstig beroep op alle onderwijzers en onderwijzeressen in Zuid-Afrika en van overzee, zich nimmer als onderwijskrachten aan een dezer op te richten scholen te verbinden, mede, om daardoor den Taalstrijd hier te lande niet te verzwaren en de beginselen, in de Vrijstaatsche Onderwijswet neergelegd, niet tegen te staan en te verzwakken. Ook in hun welbegrepen eigenbelang raadt het Hoofdbestuur alle collega's aan, niet naar deze inrichtingen over te gaan ter wille van een hooger salaris, aangezien het zeer waarschijnlijk is, dat deze scholen slechts een zeer tijdelijk bestaan zullen hebben."

De studie van 't Hollandsch.

In Zuid-Afrika zijn er nog, die vragen, waar 't goed voor is, Hollandsch te leeren, en of er wel iemand zou zijn, die, wanneer hij het voor broodwinning niet noodig had, zich die taal zou eigen maken. In Duitschland wordt op alle groote Handelsscholen Hollandsch onderwezen, in London eveneens. In Zweden beoefent men die taal om er kennis te kunnen maken met de Hollandsche letterkunde en Hollandsche reisbeschrijvingen uit den ouden tijd. Godgeleerden houden vol, dat kennis van het Hollandsch noodig is om den Bijbel goed te kunnen verstaan en zich op de hoogte te houden van het moderne Calvinisme, waaromtrent de beste werken in het Nederlandsch verschijnen. Thans komt de *Nieuwe Gazet* van Brussel met een versche bijdrage om te toonen, dat studie van het Hollandsch beoefend wordt, waar niemand dit had verwacht. Het blad toch vertelt:

— Ge zoudt nooit kunnen raden, zei ons gisteren de heer schepen Strauss, wie mij naar een nummer van de *Nieuwe Gazet* gevraagd heeft.

— ? ? ?

— Een hooge oom, die voor eenige dagen onze stad heeft bezocht.

— We geven het op.....

— Zijne Majesteit de Tsaar der Bulgaren!

— Nee!?....

— Heusch! Het nummer van uw blad, waarin het relaas over zijn bezoek voorkwam.

— Ha, ja: een aardigheidje, hij zal dat relaas hier doen vertalen.

— Neen, waarachtig niet! De Tsaar der Bulgaren spreekt, schrijft en leest het Nederlandsch in de volmaaktheid. Hij heeft een nummer van uw blad en van het *Handelsblad* gevraagd, en in beide nummers met genoegen het verslag gelezen....

Als er soms nog menschen zijn, die denken, dat het Vlaamsch alleen in de keuken en koestal huishoudt...."

Het Hollandsch lied in Zuid-Afrika.

De commissie, benoemd door de Z.-A. Onderwijzers-Unie om de verspreiding van goede Hollandsche muziek in Z.-A. te bevorderen, heeft een overeenkomst gesloten met de firma G. Alsbach & Co., te Amsterdam, die voortaan geregeld Hollandsche liederen aan de firma Darter & Zonen te Kaapstad zal zenden, welke een afdeeling voor Hollandsche muziek aan haar zaak heeft verbonden.

Wattle-cultuur.

De heer N. L. Mansvelt, de tweede zoon van Dr. N. Mansvelt, tot heden Hoofd van het Gouvernements Tabaksproefstation te Piet-Retief (Tr.), is benoemd tot Directeur van een syndicaat, dat zich te Amsterdam heeft gevormd met het doel, in het genoemde district den wattle-boom aan te kweeken. De wattle, een soort van acacia, levert een looizuur houdende schors, die zeer gezocht is, behalve de stammen, waarnaar voor de mijnen groote vraag is. Voor deze cultuur geschikte gronden zijn reeds aangekocht.

Zoo zijn we weer eens in staat, de stichting van een Hollandsche onderneming in Tranvaal aan-te-kondigen; bovendien een onderneming, die de kiem van succes in zich draagt.